

ÎNTR-UN NOU AN
PLIN DE CĂLDURĂ!

BULETIN ELECTRONIC

N. 30 | noiembrie – decembrie 2016



**ENERGIE
ȘI BIOMASĂ**

CUPRINS



Proiect finanțat de
Uniunea Europeană



Guvernul Republicii
Moldova



Empowered lives.
Resilient nations.

CALENDARUL ENERGIEI VERZI



Energia verde există în Republica Moldova datorită oamenilor buni și luminoși care au primit-o în casele și viețile lor.

Calendarul anului 2017 poartă poveștile acestor oameni, a câtorva dintre ei, povești adevărate despre curaj și inițiativă.

Dacă vă doriți un astfel de calendar și o agendă pentru anul viitor, vă îndemnăm să o contactați pe Ana Gonciar la [022-839983](tel:022-839983) sau prin email la ana.gonciar@undp.md.

Valoarea TVA pentru biocombustibili va fi de 8% pe întregul lanț valoric, începând cu 2017



Valoarea TVA pentru biocombustibili solizi, pe întregul lanț valoric, a fost stabilită la 8% începând cu ianuarie 2017. Modificarea se conține în Politica bugetar-fiscală și vamală pentru 2017 aprobată recent de Parlament.

Potrivit documentului, taxa de 8 % TVA va fi aplicată pentru livrarea biocombustibililor solizi, precum și aprovizionarea cu materii prime pentru producerea biocombustibililor solizi (produse agricole și de silvicultură, deșeuri lemnoase). Până acum, pentru biocombustibili era aplicată cota standard a TVA de 20%, în timp ce pentru gazele naturale – 8%. Astfel, domeniul bioenergiei, care anterior era discriminat, a fost egalat cu sectorul gazier și va primi un nou impuls pentru dezvoltare. „Este o decizie așteptată de producătorii de biocombustibili și reprezintă un pas concret al autorităților în promovarea producerii

energiei din surse locale. Este important să stimulăm acest sector ce ne ajută să reducem din dependența energetică externă și să dezvoltăm economia, prin crearea de noi afaceri și locuri de muncă”, spune Ludmila Abramciuc, managera unei linii de producere a brichetelor din mun. Bălți.

Amintim că în ultimii cinci ani sectorul de producere a biocombustibililor s-a dezvoltat de la zero, fiind lansate peste 100 de afaceri de producere a brichetelor și peletelor. Monitorizările realizate de Agenția pentru Eficiență Energetică și Proiectul Energie și Biomasă arată că 70 dintre aceștia continuă să fie active în sector.

„Proiectul Energie și Biomasă a stimulat dezvoltarea sectorului de producere a biocombustibililor prin mecanisme de leasing. Astfel, 35 de agenți economici



au beneficiat de linii de producere a biocombustibilului, tocătoare sau balotiere în condiții avantajoase: TVA, comisioane bancare și alte taxe la cota 0%, cu perioada de rambursare timp de 3 ani. În total, în acest scop au fost acordați 1 milion de Euro, din fonduri europene”, susține Victor Cotruță, managerul Proiectului Energie și Biomasă.

Lansarea afacerilor de producere a biocombustibililor a fost dictată de sporirea cererii acestora pe piață. În prezent, peste 190 de școli, grădinițe, spitale din toată R. Moldova sunt racordate la sisteme de încălzire pe biomasă din fondurile europene ale Proiectului Energie

și Biomasă. La fel, peste 1000 de familii au centrale termice pe biocombustibil beneficiind de subvenții de circa 1000 de Euro acordate de Uniunea Europeană prin intermediul aceluiași proiect.

Mai multă informație despre Proiectul Energie și Biomasă găsiți pe pagina web www.biomasa.md și pe profilul de Facebook Energie din Biomasă

Notă: O altă noutate a Politicii bugetar-fiscale pentru anul 2017 este anularea TVA de 20% pentru electromobile. Anterior, valoarea TVA făcea electromobilele necompetitive la preț cu automobilele cu combustie internă, pentru care se plătește acciză în funcție de capacitatea cilindrică a motorului și anii vechime. Astfel, cei care-și cumpără electromobile, vor plăti din 2017 cu 20% mai puțin pentru importul acestora.



A fost lansată platforma informațională www.piata-biomasa.md



Platforma web – www.piata-biomasa.md – dedicată producătorilor și consumatorilor de energie din biomasă a fost lansată. www.piata-biomasa.md este o platformă creată pentru a face piața energiei din biomasă mai accesibilă atât agenților economici, producătorilor și prestatorilor de servicii, cât și pentru gospodarii din toată țara.

"Platforma informațională „Piața de energie și biomasă”, elaborată de către Agenția pentru Eficiență Energetică și Proiectul Energie și Biomasă în Moldova, finanțat de UE și implementat de PNUD, conține informații utile pentru producătorii și consumatorii de biocombustibil, precum și pentru furnizorii de utilaje de brichetare, peletare și balotare, centrale termice pe biomasă, servicii energetice și alte elemente ale pieței de

biocombustibil", a declarat directorul adjunct al Agenției pentru Eficiență Energetică, Ion Cozma.

Totodată, platforma web permite companiilor, instituțiilor publice și persoanelor fizice să plaseze anunțuri de vânzare-cumpărare a produselor și serviciilor din sectorul energiei din biomasă, precum ar fi: biocombustibili, biomasă, echipamente de producere a biocombustibililor, tocătoare, balotiere, cazane pe biomasă ș.a. Portalul web pune la dispoziția vizitatorilor un calculator electronic ce permite estimarea capacității centralei termice și costurile pentru încălzirea unui imobil în funcție de mai mulți parametri, cum ar fi suprafața și înălțimea imobilului, gradul de izolare termică sau temperatura medie exterioară și interioară.

Invităm companiile active în sectorul energiei din biomasă să se înregistreze pe portalul www.piata-biomasa.md și să își promoveze serviciile prestate. Plasarea anunțurilor de vânzare-cumpărare și înregistrarea în baza de date este gratuită.



Proiectul Energie și Biomasă a fost prezentat în Parlamentul European



Proiectul Energie și Biomasă a fost prezentat pe 6 decembrie în Parlamentul European. Trei state ale Parteneriatului Estic – R.Moldova, Ucraina și Georgia – au fost invitate să împărtășească europarlamentarilor impactul investițiilor Uniunii Europene în dezvoltarea statelor pe care le reprezintă.

Republica Moldova a fost reprezentată de Proiectul Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Ucraina a prezentat în fața europarlamentarilor impactul unui proiect din domeniul combaterii corupției, iar Georgia – din cel al dezvoltării rurale și sectorului agrar. Evenimentul a fost organizat la inițiativa grupului parlamentar al Partidului Popular European și a fost deschis cu un mesaj de salut de Johannes Hahn, Comisarul European pentru Politica Europeană de Vecinătate și Negocieri pentru Extindere.

Rezultatele Proiectului Energie și Biomasă au fost prezentate în Parlamentul European de către

Alexandre Darras, attache, manager de proiecte în sectorul energetic în cadrul Delegației Uniunii Europene în R. Moldova.

Proiectul Energie și Biomasă este la cel de-al doilea mandat de implementare. Lansat în 2011, Proiectul a reușit, cu investiții susținute de Uniunea Europeană, să racordeze peste 190 de școli, grădinițe, centre comunitare, spitale la sisteme de încălzire pe biomasă, asigurând astfel unui număr de peste 140.000 persoane accesul la energie sigură, produsă în R. Moldova.

Satul Cărpineni a fost ales drept exemplu de beneficiar al Proiectului Energie și Biomasă, modelul acestuia fiind prezentat în Parlamentul European drept unul de succes. În această localitate, în anul 2012, au fost instalate din fonduri europene, sisteme de încălzire pe biomasă la grădinița și școala din comunitate. În următorii ani, comunitatea a trecut, din alte fonduri, încă patru instituții publice la încălzirea pe biomasă: primăria, casa de cultură, o altă școală și centrul medicilor de



familie. „În trecut, aceste instituții se încălzeau cu cărbune, la sobe improvizate. De multe ori, din cauza fumului, la școală lecțiile erau întrerupte pentru a aerisi încăperile. Coridoarele rămâneau neîncălzite, iar copiii se îmbolnăveau des cu boli respiratorii acute. Datorită noului sistem de încălzire pe biomasă, sunt încălzite toate încăperile, iar copiii nu mai sunt nevoiți să respire fum de cărbune. În plus, banii cu care se procură peletele rămân în Republica Moldova. Datorită acestei centrale termice, circa 300 mii de lei rămân anual la antreprenorii locali, producători de pelete”, susține Ion Cărpineanu, primarul satului Cărpineni, r. Hâncești, participant la eveniment.

Proiectul Energie și Biomasă a pus temelia dezvoltării sectorului bioenergetic în R. Moldova aflat acum cinci ani pe linie de început. Numărul instituțiilor consumatoare de bioenergie a condus la creșterea numărului de afaceri de producere a brichetelor și peletelor, aceștia

ajungând la cifra de 70. 30 din aceste noi afaceri din sectorul bioenergetic au fost lansate prin mecanisme atractive de leasing dezvoltate de Proiectul Energie și Biomasă, din fonduri europene. De asemenea, 1000 de familii își încălzesc casele cu energie verde datorită subvențiilor în mărime de până 1.300 EURO acordate din bani europeni.

Experții proiectului au oferit traininguri de instruire la peste 5.000 de beneficiari: primari, manageri de instituții publice, antreprenori agricoli, operatori de centrale termice pe biomasă, producători de biocombustibili.

372 de școli au devenit parte a inițiativei educaționale de promovare a energiei regenerabile și eficienței energetice, peste 21.000 de elevi studiind acest curs în școli.

Primul laborator de testare a biocombustibililor solizi a fost acreditat



Laboratorul de biocombustibili solizi din cadrul Universității Agrare este în prezent singurul laborator din R. Moldova acreditat să testeze parametrii fizici și chimici ai biocombustibililor. Laboratorul a beneficiat de echipament modern în valoare de circa 100.000 EURO din fondurile europene ale Proiectului Energie și Biomasă. Datorită noului echipament, producătorii vor putea să demonstreze calitatea biocombustibilului plasat pe piață, iar consumatorii – să fie siguri de produsul achiziționat. Cerințele de calitate a biocombustibililor produși în R. Moldova se conțin în Regulamentul cu privire la biocombustibilul solid, aprobat de Guvern (Hotărârea nr. 1070) pe 27 decembrie 2013.

„Salutăm acreditarea acestui laborator ce permite producătorilor de biocombustibil să își plaseze pe piață marfa certificată și, respectiv, să stabilească un preț în funcție de calitatea produsului. Laboratorul va fi un instrument de stimulare a antreprenorilor să producă brichete/pelete de calitate mai superioară. În plus, și oamenii vor fi mai siguri în alegerea lor”, spune Ludmila Abramciuc, managera unei companii producătoare

de brichete din or. Bălți. Fiecare lot de biocombustibil plasat pe piață trebuie să conțină informații privind țara de origine, data fabricării, termenul de valabilitate, dimensiunea, puterea calorică, conținutul de cenușă, umiditate, aditivii și conținutul de azot, clor și sulf, proprietățile fizice și mecanice cum sunt durabilitatea mecanică, densitatea în vrac, parametrii geometrici conținutul de fracții fine. Toți acești parametri, indicați pe etichetă, trebuie să fie confirmați de către vânzător/producer prin raportul de încercări emis de un laborator de încercări acreditat în Republica Moldova. Autoritatea de supraveghere a calității biocombustibililor plasați pe piață și a respectării Regulamentului cu privire la biocombustibilul solid este Agenția pentru Protecția Consumatorilor.

„Laboratorul de biocombustibili solizi realizează testarea biocombustibililor solizi prin stabilirea tuturor indicilor calitativi prevăzuți de standardele ISO și normele ENPlus. În baza testărilor de laborator noi putem cu certitudine să vorbim despre calitatea biocombustibilului respectiv, atribuindu-i nivelul de calitate pe care-l merită, dar și gradul de nocivitate pe

care/l poate avea asupra mediului, inclusiv și asupra dezvoltării agriculturii durabile, detaliază Grigore Marian, profesor universitar, șef al Laboratorului de biocombustibili solizi din cadrul Universității Agrare.

Numărul beneficiarilor care folosesc biocombustibili în calitate de agent termic este în continuă ascendență. În prezent, peste 190 de grădinițe, școli și centre comunitare din țară au instalate centrale termice pe biomasă din fondurile europene ale Proiectului Energie și Biomasă. De asemenea, 1000 de familii își încălzesc casele cu energie verde datorită Programului

de subvenționare demarat de Proiectul Energie și Biomasă. Ca răspuns la cererea crescândă, se dezvoltă și piața locală de producere a biocombustibilului. Monitorizările realizate de Proiectul Energie și Biomasă arată că, la începutul anului 2016, erau active circa 70 de companii producătoare de brichete și pelete.

În anul 2015, **13%** din energia consumată în Republica Moldova provenea din surse regenerabile, iar **92%** din energia regenerabilă – din biocombustibil solid. Către anul 2020, Republica Moldova și-a propus ca **17%** din consumul total de energie să fie din surse regenerabile.



Pentru istoria video despre Laboratorul de la Universitatea Agrară – [click aici](#)

Datele de contact ale Laboratorului biocombustibililor solizi:

Universitatea Agrară, Facultatea Inginerie Agrară și Transport Auto, str. Mircești 56, mun. Chișinău, MD-2049. Tel. 022 43 23 46, 067591778.

Spitalul raional Căușeni este primul din Republica Moldova încălzit cu energie din biomasă, cu suportul UE



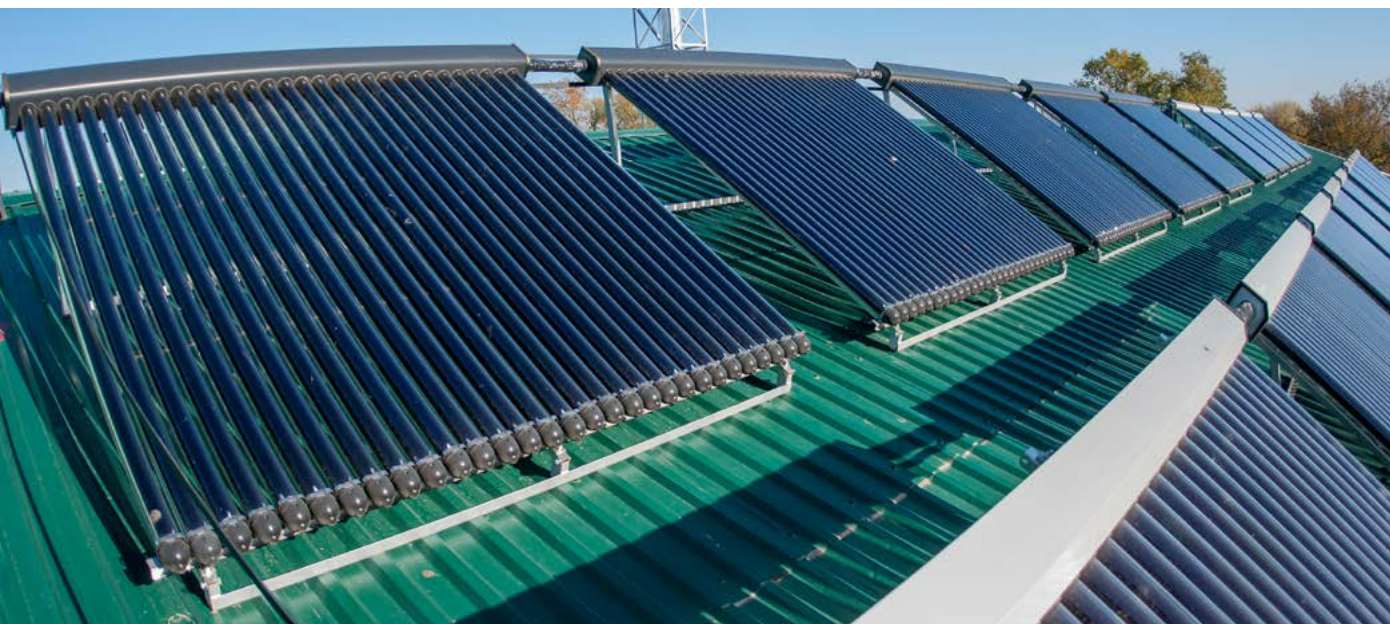
Spitalul raional și Direcția Situații Excepționale din Căușeni au fost racordate, din fonduri europene, la sisteme de încălzire pe biomasă și de producere a apei calde de la energia solară. Acestea sunt primele instituții de profil din Republica Moldova ce vor utiliza asemenea tehnologii de energie regenerabilă. Valoarea totală a investiției este de 203 mii euro acordați în cadrul Proiectului Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

„Îmi face o deosebită plăcere să fiu parte la lansarea acestor două noi sisteme de încălzire în Căușeni ce simbolizează dezvoltarea continuă a sectorului energiei din biomasă în R. Moldova. Spitalul de aici este primul din țară conectat la un sistem de încălzire pe biomasă în cadrul Proiectului Energie și Biomasă, iar Departamentul Situații Excepționale este prima instituție de acest profil beneficiară a proiectului. Ne bucurăm că ambele instituții vor avea acces și la apă fierbinte datorită colectoarelor solare. De noile investiții vor beneficia înainte de toate oamenii care vor avea un mediu mai confortabil. Tehnologiile eco oferă și posibilitatea de a face econo-

mii și a de utiliza energia produsă local”, a declarat Aneil Singh, Șeful Secției Cooperare în cadrul Delegației Uniunii Europene din Republica Moldova.

Spitalul din Căușeni este în prezent cea mai mare instituție beneficiară a Proiectului Energie și Biomasă. Blocul curativ al acestuia, conectat la sistemul de producere a energiei termice și apei calde din surse regenerabile de energie, oferă anual asistență medicală la peste 6.000 de persoane. Aici sunt amplasate principalele secții ale spitalului: terapie intensivă, chirurgie, traumatologie, maternitate, pediatrie, cardiologie ș.a. Capacitatea totală a centralei termice este de 750 kW și încălzește o suprafață de peste 6.700 m², iar cele 30 de colectoare solare vor fi suficiente pentru a asigura apa caldă pentru uzul pacienților și al personalului spitalului.

„Blocul curativ solicită un nivel mai sporit de confort termic și, înainte de toate, siguranța livrării agentului termic. Noul sistem de încălzire ne oferă independență energetică: vom folosi energia produsă în țara noastră. Colectoarele solare ne vor asigura cu apă



caldă și vom reduce astfel din costurile la energia electrică. Nu în ultimul rând, apreciem faptul că folosim energie curată, protejând astfel mediul ambiant și sănătatea oamenilor", spune Valentina Panfilova, medic la spitalul din Căușeni.

„Ne bucurăm că proiectele de conectare la sisteme de încălzire pe biomasă se extind și în instituțiile medicale, de salvatori și în alte instituții vitale. Odată cu extinderea acestora se dezvoltă nu doar autonomia energetică locală, dar și economia locală: se creează noi locuri de muncă, dezvoltă noi afaceri, de care beneficiază bărbații și femeile", afirmă Stefan Liller, Reprezentantul permanent adjunct al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Republica Moldova.

Departamentul Situații Excepționale este al doilea beneficiar al Proiectului Energie și Biomasă în această comunitate. Instituția a trecut de la gaze la încălzirea cu biomasă și, în plus, și-a extins suprafața încălzită. De asemenea, aici au fost montate colectoare solare ce produc apă caldă de la energia solară. Capacitatea centralei termice este de 90 kW și va încălzi o suprafață de 750 m² folosită de cei 90 de salvatori.

„Asemenea proiecte de investiții ajută raionul Căușeni să reducă dependența energetică față de furnizorii externi de gaze și cărbune. În prima sa etapă de implementare (2011–2014), Proiectul Energie și Biomasă

a instalat centrale termice pe biomasă în alte trei comunități din raionul Căușeni: Ciuflești, Tănătarii Noi și Cârnațenii Noi. Ne propunem să extindem asemenea proiecte și în alte comunități", spune Ion Ciontolo, președintele raionului Căușeni.

Proiectul Energie și Biomasă, primul de anvergură în sectorul energiei verzi, lansat în 2011, și-a propus un mandat ambițios: de a contribui la producerea sigură, competitivă și durabilă a energiei din biomasă, cea mai viabilă și accesibilă sursă de energie regenerabilă în Republica Moldova. În cei 5 ani de activitate a realizat o schimbare vizibilă în sectorul energetic național:

- Peste 130.000 persoane beneficiază de confort termic sporit și ecologic.
- Peste 9.02 mln. EUR au fost investiți, din fonduri europene, în sisteme de încălzire pe biomasă.
- 190 de școli, grădinițe, centre comunitare au sisteme moderne de încălzire pe biomasă, inclusiv 10 grădinițe, centre de sănătate sunt dotate cu panouri solare de producere a apei calde.
- 1000 de familii își încălzesc casele cu energie verde datorită Programului de subvenționare demarat de Proiectul Energie și Biomasă.

Peste 56% dintre familiile din R. Moldova își încălzesc casele cu sobe individuale

Peste 56% dintre familiile din R. Moldova își încălzesc locuințele cu sobe individuale, iar în perioada rece a anului nu-și încălzesc întreaga suprafață a imobilului. Doar 22,4 % din moldoveni au acces la sistemul centralizat de încălzire. Din totalul locuințelor, doar 13,2% sunt racordate la sistemul centralizat de apă caldă și mai mult de jumătate nu au nici un sistem de încălzire a apei. Acestea sunt câteva din constatările Cercetării privind consumul de energie în gospodăriile casnice, realizate de Biroul Național de Statistică cu sprijinul Proiectului Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD Moldova), și al Comunității energetice. Statisticile vor servi în special pentru determinarea consumului de energie în gospodăriile casnice, a structurii consumului, precum și pentru formarea bazei de date pentru elaborarea indicatorilor de eficiență energetică. Alexandre Darras, attache manager de proiecte în cadrul Delegației Uniunii Europene, a salutat elaborarea cercetării, care va permite dezvoltarea de politici bine argumentate în domeniul energetic. Oficialul a subliniat că Republica Moldova are un potențial mare de utilizare a biomasei în calitate de combustibil, care va asigura creșterea eficienței energetice, dar și un confort sporit pentru cetățenii ce nu au acces la încălzire centralizată.

Potrivit expertului Comunității energetice, Alenka Kinderman Lončarevič, doar trei țări membre, printre care și R. Moldova, au reușit să elaboreze o cercetare comprehensivă în acest domeniu. Directorul general adjunct al Biroului Național de Statistică, Iurie Mocanu, s-a arătat mulțumit de elaborarea acestui nou instrument statistic, exprimându-și încrederea că datele vor fi utilizate eficient de către factorii de decizie din Guvern, dar și de sectorul privat. Potrivit Cercetării, în perioada de referință, populația a cheltuit 3,6 miliarde lei pentru resurse energetice (cu excepția gazelor naturale și a energiei electrice), dintre care pentru procurarea gazelor lichefiate – 583,3 mln lei, brichetelor și peletelor – 49,3 mln lei, lemnelor de foc – 2300 mln lei, deșeurilor lemnoase – 111,0 mln lei.

În medie, o gospodărie care utilizează lemne de foc drept sursă energetică a consumat 3,5 m³ pe an, cele care utilizează cărbune au folosit 259 kg, iar cele care se utilizează gaze naturale circa 567 m³.

Cercetarea a fost realizată în perioada 1 aprilie 2015 – 1 aprilie 2016 pe un eșantion de **3500** de gospodării.

[Studiul integral poate fi accesat aici.](#)

16 proiecte de succes au fost premiate la Gala Moldova Eco-Energetică, ediția a VI-a

16 proiecte de succes în utilizarea și promovarea energiei regenerabile și a eficienței energetice au fost premiate la Gala Moldova Eco-Energetică ediția 2016. La ceremonie, aflată la a VI-a ediție, au participat peste 400 de invitați, reprezentanți ai conducerii de vârf a Republicii Moldova, miniștri, ambasadori, reprezentanți ai organizațiilor internaționale, sectorului privat, mediului academic și societății civile.

„În ultimii ani s-a redus cu 8% dependența țării față de importurile de energie. Acest fapt se datorează celor prezenți în această sală, în primul rând entuziaștilor din sectorul privat, care au înțeles potențialul enorm al domeniului pentru propriile afaceri și pentru buge-

tul familiei. Desigur, rolul său extrem de important l-a avut și sprijinul acordat de partenerii de dezvoltare, prin oferirea de mijloace financiare și de expertiză. Nu în ultimul rând, vreau să menționez aportul actorilor de stat în acest domeniu și să le mulțumesc tuturor pentru eforturile depuse”, a declarat Octavian Calmăc, Viceprim-ministru, Ministru al Economiei.

48 de dosare depuse la Moldova Eco Energetică, ediția 2016, au concurat pentru cele trei blocuri de premiere: Cea Mai Bună Istorie, Idee și Tehnologie Eco-Responsabile. Dosarele au fost depuse de persoane fizice, instituții publice, companii private, mass media și ONG-uri în perioada activă a concursului. Dosarele înscrise în



competiție au fost examinate în trei etape: (1) examinarea de către panelurile de evaluare a dosarelor depuse, (2) vizita de verificare în teren și (3) decizia Consiliului de Coordonare. 16 finaliști – persoane fizice, întreprinderi, instituții publice, ONG-uri – au fost desemnați câștigătorii ediției 2016:

Cel mai bun Proiect în Energia Solară:

- **Fotovoltaică:** Polimer Gaz Conducte SRL, Sera din s. Făleștii Noi, rl Fălești [\(video\)](#)
- **Termică:** Centrul Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare, Chișinău, Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhangel Mihail”, Chișinău [\(video\)](#)

Cel mai bun Proiect în Energia Geotermală:

- WT AgroProfi SRL, com. Stăuceni [\(video\)](#)

Cel mai bun Proiect în Bioenergie:

- T.B. Fruit SRL, or. Edineț [\(video\)](#)

Cel mai bun Proiect de Eficiență Energetică:

- **În sectorul construcții/clădiri:** Familia Borosan, raionul Căușeni [\(video\)](#)
- **În sectorul industrial:** Supraten SA. [\(video\)](#)
- **În sectorul public:** Grădinița din s. Izbiște, rl Criuleni [\(video\)](#)

Cea mai bună Inițiativă de Comunicare:

- portalul de știri Agora, Vlad Vasilcov [\(video\)](#)

Cea mai bună Inițiativă Educațională:

- Centrul de Excelență în Energetică și Electronică [\(video\)](#)

Cea mai bună Inițiativă a Tinerilor:

- ParanoicBot [\(video\)](#)

Tehnologii eco-responsabile:

- Darnic Gaz SA Eco Tronex
- Eco Tronex SRL
- Habsev Grup SRL

Ideii eco-responsabile:

- Sandilana SRL
- Strapit SRL

„Sunt mândru să mă aflu astăzi alături de dumneavoastră și să sprijin competiția Moldova Eco Energetică, o inițiativă ce are drept scop sporirea măsurilor de eficiență energetică, dezvoltarea sectorului energiei regenerabile, dar și promovarea unui mediu verde, curat și ecologic prietenos. Permiteți-mi să felicit atât organizatorii, cât și participanții pentru acest proiect și vă îndemn să-l continuați și mai departe, deoarece aduceți plus valoare întregii țări, utilizând sursele de energie regenerabilă”, a declarat Pirkka Tapiola,



ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova. Moldova Eco-Energetică este cel mai mare concurs de premiere a inițiativelor de succes în sectorul energiei regenerabile și eficienței energetice. Competiția este la a șasea ediție, ani în care a adunat peste 260 de proiecte de succes în domeniul energiei regenerabile și eficienței energetice, dintre care 99 au fost premiate.

„Sunt încântată să înmânez trofeul pentru un proiect în utilizarea energiei din biomasă în sectorul privat, deoarece văd cum an de an numărul companiilor, conduse de femei și bărbați, ce trec la tehnologii de utilizare a energiei din surse regenerabile este în continuă creștere. E un premiu ce simbolizează și promovează modele integrale de afaceri gândite inteligent nu doar pentru beneficiul propriei afaceri, dar și pentru beneficiul mediului ambiant”, susține Dafina Gercheva, coordonatoare rezidentă ONU, reprezentantă permanentă PNUD în R. Moldova.

Ceremonia de premiere culminează Săptămâna Moldova Eco-Energetică, ce s-a desfășurat în perioada 28 noiembrie-2 decembrie. Pe parcursul acestor cinci zile, experți independenți din țară și din străinătate,

autorități, academicieni, reprezentanți ai sectorului de business au discutat subiecte actuale de utilizare a surselor de energie regenerabilă și de promovare a eficienței energetice, au prezentat idei de noi inițiative eco și investițiile planificate pentru următorii ani în dezvoltarea sectorului energetic al R. Moldova. Săptămâna Moldova Eco-Energetică este organizată de Agenția pentru Eficiență Energetică, Fondul pentru Eficiență Energetică și Proiectul Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Sponsorul general al evenimentului:

Furnizarea Energiei Electrice NORD (FEE Nord SA).

Sponsori: Orange Moldova, Gas Natural Fenosa, EFES Vitanta.

La promovarea evenimentului ne-au ajutat partenerii media: Sputnik, Simpals, Point, Publika TV, Realitatea TV, Agora, Diez.md, Timpul, Logos Press, My Business, InfoMarket, Ziarul de Gardă

Au fost prezentate public investițiile planificate în sectorul energetic pentru următorii ani



Atelierul investițional „Instrumente financiare în sprijinul dezvoltării durabile”, desfășurat în cadrul Săptămânii Eco-Energetice 2016, a oferit participanților o perspectivă amplă asupra oportunităților de finanțare și cadrului legal și normativ pentru dezvoltarea afacerilor în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de energie regenerabilă. Viceprim-ministrul, ministrul Economiei, Octavian Calmâc, a declarat în cadrul atelierului că eforturile comune la nivel central și local de dezvoltare a sectorului deja se văd în statisticile naționale. Oficialul a salutat interesul sectorului privat, care investește în domeniu, riscându-și resursele proprii, dar și interesul partenerilor de dezvoltare, care susțin financiar și cu expertiză dezvoltarea domeniului.

„Mai avem încă foarte multe de realizat. Prioritățile se regăsesc în sectorul clădirilor, o zonă importantă de eficiență energetică; sectorul industriei, care este energofagă în virtutea moștenirii sovietice; în sectorul transporturilor, care de asemenea poate fi îmbunătățit din perspectiva utilizării resurselor energetice”, a declarat viceprim-ministrul Octavian Calmâc.

În cadrul atelierului investițional au fost prezentate instrumente de sprijin pentru producerea și utilizarea surselor de energie regenerabilă, în conformitate cu legislația recent aprobată. Este vorba de aplicarea principiului contorizării nete, astfel încât producătorii casnici de energie electrică să poată vinde în rețea excesul de energie, conform unui tarif plafon clasic, iar producătorii cu capacitatea instalată de peste 100 kW, în baza licitațiilor pentru stabilirea tarifului. Potrivit lui Denis Tumuruc, șef Direcție politici de eficiență energetică și valorificare a surselor de energie regenerabilă, pentru realizarea țintei de 10% biocarburanți utilizați în sectorul transporturilor sunt necesare investiții de aproape 39 milioane euro.

Compania Orange Moldova S.A. a anunțat despre inițierea proiectului pilot de creare a unui sistem de management al iluminatului public în Orașul Hâncești. Prin propunerea unui model viabil de business, aceștia își propun să sporească eficiența de gestionare a infrastructurii de iluminare și să reducă atât nivelul de consum, cât și costurile energiei electrice. Lucrările



executate, în această direcție, până în prezent notează următoarele acțiuni: construirea unei infrastructuri wireless; instalarea a câte 60 de corpuri Led și econom pe pilonii stradali din Hâncești și conectarea a două puncte de transformare de putere. Perioada de derulare a proiectului este decembrie 2016 – aprilie 2017.

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (UNIDO) și Guvernul Republicii Polone intenționează producerea unui lot de sisteme solare de energie termică. Proiectul se va derula în 2 faze, dintre care în prima fază se vor produce colectoare solare cu tuburi vidate instalate la o companie locală și în cea de-a doua fază – 100 de colectoare solare cu tuburi vidate, cu o capacitate totală de 1,1 MW produse și pregătite pentru comercializare. Perioada de implementare a proiectului este 31.03.2017 – 31.03.2018, iar partenerii de implementare sunt Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Agenția pentru Eficienta Energetică.

Ministerul Finanțelor a făcut o prezentare a proiectului politicii bugetar-fiscale pentru anul 2017, potrivit căreia vor fi scutite de TVA automobilele cu motor electric și echipamentele instalate în parcuri de turbine eoliene sau panouri fotovoltaice. În același timp, se va reduce la 8% pe întregul lanț valoric cota TVA pentru biocombustibil. De asemenea, managerul de proiecte din sectorul energetic în cadrul Delegației Uniunii Europene în R. Moldova, Alexandre Darras, a informat despre finanțările în derulare și cele viitoare din fonduri europene.

Printre acestea se numără accesul la interconexiunea sistemului energetic european, în special finanțarea construcției gazoductului Iași-Ungheni și Ungheni-Chișinău, pachetul Energetic IV, proiecte de sporire a eficienței energetice a clădirilor, de îmbunătățire a interconexiunilor electrice ș.a.

Au fost prezentate și oportunitățile contractelor de tip ESCO în Moldova și instrumentele de finanțare a contractelor de performanță energetică de către Fondul de Eficiență Energetică, prevederile legii privind performanța energetică a clădirilor, etichetarea energetică și impactul acesteia asupra consumului de energie. Săptămâna Moldova Eco-Energetică este organizată de către Agenția pentru Eficiență Energetică, Proiectul Energie și Biomasă în Moldova și Fondul pentru Eficiență Energetică, în incinta CIE Moldexpo. Evenimentul are drept scop susținerea celor mai importante inițiative în producerea și consumul eficient de energie, în implementarea, dezvoltarea și promovarea tehnologiilor moderne, precum și a inovațiilor în domeniul vizat.

Sponsorul general al evenimentului: Furnizarea Energiei Electrice NORD (FEE Nord SA).

Sponsorii: Orange Moldova, Gas Natural Fenosa, EFES Vitanta. La promovarea evenimentului ne-au ajutat partenerii media : Sputnik, Simpals, Point, Publika TV, Realitatea TV, Agora, Diez.md, Timpul, Logos Press, My Business, InfoMarket, Ziarul de Gardă.



Calitatea biocombustibilului produs în R. Moldova va determina dezvoltarea sectorului energiei din biomasă

Victor Cotruță

managerul Proiectului Energie și Biomasa

Când a fost lansat în anul 2011, principalul obiectiv al Proiectului Energie și Biomasa era racordarea instituțiilor publice la sisteme de încălzire pe biomasă. De atunci și până în prezent ce performanțe ați înregistrat la acest capitol?

Proiectul se împarte în două etape, prima între anii 2011–2014, cea de-a doua etapă derulându-se între anii 2015–2017. În prima etapă 144 de instituții publice din Republica Moldova au beneficiat de sisteme de încălzire pe bază de biomasă, dar au fost și alte activități legate de dezvoltarea pieței, instruire și comunicare. În etapa a doua 16 instituții publice au instalat deja centrale termice pe biomasă, 10 sunt în curs de implementare și până la finele anului 2016 urmează a fi date în exploatare, iar alte 25 de instituții publice sunt în curs de elaborare a documentației tehnice de proiect. O componentă nouă în etapa a doua este dotarea instituțiilor publice, în special a grădinițelor de copii, cu panouri solare pentru încălzirea apei menajere. Deja 8 instituții publice au fost dotate cu panouri solare, 6 sunt în curs de implementare și 10 grădinițe elaborează documentele tehnice și alte 27 care vor fi dotate în anul 2017..

Sub aspect geografic, ce zone acoperă Proiectul Energie și Biomasa?

Din punct de vedere geografic, întregul teritoriu al R. Moldova este acoperit de Proiectul nostru. Chiar aveam impresia că în etapa a doua vom reuși să instalăm

câteva sisteme de încălzire pe biomasă și în regiunea transnistreană. Am avut șase cereri de instalare a cazanelor, însă la scurt timp trei au refuzat să mai participe la proiect, iar trei încă sunt în așteptare. Situația în această regiune este diferită decât în partea dreaptă a râului Nistru, fiindcă în primul rând costul gazelor naturale este cu mult mai mic și este subvenționat de Federația Rusă, instituțiile neplătind direct pentru gaze. În rest, activăm pe tot teritoriul țării, sunt raioane mai active, altele mai puțin active. Multe depind de sistemele de încălzire din instituții, de starea lor, căci Proiectul Energie și Biomasa are criterii de selectare riguroase și alegem să finanțăm instituții unde sisteme de încălzire sunt absolut necesare.

O altă componentă a proiectului a fost sprijinul gospodăriilor individuale pentru a trece la încălzirea pe cazane cu biomasă. Pe cât de deschiși au fost consumatorii moldoveni și ce economii au reușit aceștia să facă?

La prima fază a fost o anumită reticență, pentru că oamenii încă nu prea cunoșteau beneficiile biomasei. Însă datorită activității de informare și conștientizare, cererea a crescut foarte mult. Anul acesta, în cinci ore de la deschiderea procesului de aplicare la subvenții pentru consumatorii casnici, numărul de subvenții disponibile a fost epuizat. Mai mult ca atât, inițial planificam să acordăm subvenții unui număr de cca 150 de familii, iar cereri au fost 274 și, în parteneriat cu Agenția pentru

Eficiență Energetică, principalul nostru partener, care implementează această componentă, și Ministerul Economiei, s-au găsit fonduri suplimentare pentru a subvenționa toate cererile eligibile, în jur de 250. Aceste subvenții ajung la cca 40% din costul cazanului sau până la 1400 de euro pentru un cazan, dacă acesta e instalat și funcționează corect.

Pentru a obține un efect real din utilizarea energiei regenerabile, trebuie asigurat întregul lanț valoric, de la materia primă la producerea peletelor și brichetelor, producerea cazanelor și, în ultimă instanță, utilizarea lor. Care au fost evoluțiile la acest capitol?

La prima etapă a Proiectului am avut susținerea Agenției pentru Eficiență Energetică pentru întreprinzătorii ce doreau să lanseze sau dezvolte o afacere în domeniul bioenergiei și în producerea cazanelor. Piața de producere a biocombustibililor s-a dezvoltat destul de rapid, peste 70 de producători de combustibil din biomasă solidă au primit sprijin datorită Proiectului Energie și Biomasă. O problemă este, uneori, calitatea biocombustibilului. Fiindcă este o concurență destul de înaltă, se importă biocombustibil din Ucraina, unde prețul este mai mic decât în Republica Moldova. Respectiv, dacă biocombustibilul moldovenesc nu va fi mai calitativ, atunci producătorii riscă să piardă piața internă. Ca acest lucru să nu se întâmple, Proiectul Energie și Biomasă a investit destul de mult în primul rând în instruirea acestor producători, cărora le-am organizat vizite de studiu peste hotare, în țări ca Polonia sau Cehia, în care principala materie primă este comparabilă cu cea din Republica Moldova, adică deșeuri agricole, dar și alte țări ca Austria sau Germania.

În plus, Laboratorul de testare a biocombustibilului în baza Universității Agrare, dotat cu sprijinul Proiectului Energie și Biomasă este deja funcțional și este acreditat la parametri fizici și chimici. Următoarea etapă va fi ca împreună cu Ministerul Economiei să cerem prezența obligatorie a certificatelor de calitate pentru biocombustibil. Astfel, instituțiile publice și consumatorii particulari vor putea fi siguri că biocombustibilul procurat este de calitate pe care producătorul a anunțat-o. Pentru instituțiile publice aceasta este o problemă, căci școlile și grădinițele nu au specialiști în acest domeniu și trebuie să fie siguri că biocombustibilul procurat este de calitate. Un biocombustibil calitativ este, în primul rând, mai eficient în încălzire, iar în al doilea – reduce costurile de încălzire.

Proiectul Energie și Biomasă este unul dintre puținele ce are și o componentă educațională. De unde ați pornit și unde ați ajuns?

Am pornit de la zero. Cunoașteți că modul de operare a cazanelor pe biomasă diferă de cel al cazanelor pe gaze naturale sau pe cărbune, în plus în ultimul timp cazanele instalate sunt tot mai sofisticate și pot fi gestionate chiar și de la distanță prin intermediul unui telefon mobil. La început nu existau operatori de cazane calificați și, de fapt, și acum instituțiile publice care își instalează sisteme de încălzire pe biomasă se confruntă, deseori, cu problema angajării operatorilor de cazane. Or, lucrul unui operator de cazan pe biomasă este mult mai complex decât la un cazan pe gaze naturale, dar salariul este același. Echipa Proiectului a înțeles de la început că instruirea este o componentă foarte importantă și în colaborare cu Ministerul Educației am reușit să elaborăm





o curricula pentru o astfel de specializare la colegii și instituțiile de învățământ tehnic și în final din acest an se predă această disciplină și avem două grupe la Școala profesională nr 3 din Chișinău, precum și grupe în Școlile din Orhei satul Cuhurești și Colegiul agricol din Țaul.

Sperăm că și alte colegii din Moldova vor deschide cel puțin câte o grupă în anii următori.

Care sunt beneficiile generale pentru țara noastră de la utilizarea biomasei în încălzire?

Avem mai multe beneficii și cel mai important este că resursele financiare rămân în Republica Moldova. Având un cazan pe biomasă, procurați biocombustibil produs aici, în țară și, într-un fel, susținem producătorii locali. La rândul lor, aceștia folosesc materie primă din agricultură. Deșeurile agricole nu mai sunt incinerate, ci transformate în energie. Și astfel, pe lanț, se creează valoare adăugată.

În al treilea rând, dacă sunt folosite corect centralele pe biomasă, prețul unei Gigacalorii este mai mic decât

al uneia produse pe gaze sau cărbune. Nu mai vorbesc despre eventuala situație când prețul la gaze va crește, odată cu creșterea prețului la petrol.

Etapa a doua Proiectului se încheie în 2017. Care este factorul inovativ al acestei etape?

O altă inovație a Proiectului este lansarea Parteneriatelor Public-Private. Și aici ne dorim ca toate responsabilitățile managerilor de instituții publice ce utilizează sisteme de încălzire pe biomasă să fie transferate la un partener privat. Acesta trebuie să se ocupe de căutarea, procurarea biocombustibilului, asigurarea calității lui, operarea cazanelor, etc. Instituția publică trebuie doar să știe cât va fi prețul Gigacaloriei și să plătească la timp. E o direcție nouă și nici sectorul privat, nici cel public nu conștientizează până la capăt acest mod de colaborare și promovarea PPP-urilor este un obiectiv major al Proiectului în anul 2017. Deja avem un PPP implementat anul acesta în raionul Ungheni și sperăm să fie un exemplu pentru celelalte raioane și să continuăm cu alte parteneriate.

Buletinul electronic este produs de Proiectul Energie și Biomasă 2. Proiectul are un buget total de 9,41 milioane Euro, acordat de Uniunea Europeană, și este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în perioada 2015-2017.

Opiniile exprimate în publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene și al PNUD Moldova

Contacte:

str. Sfatul Țării 29, etaj 3, bir. 304
Chișinău, Moldova.
Tel.: (+373 22) 839985
Tel./Fax: (+373 22) 839983
www.biomasa.md
e-mail: ina.zglavuta@undp.org
www.facebook.com/biomasa.md